

економічна ефективність збереженого врожаю була на рівні 550 грн/га за вирощування стійкого гібриду ДН Світязь.

Вирощування менш чутливих гібридів кукурудзи проти пошкоджень бавовниковою совкою є економічно вигідним, так економічна ефективність вирощування стійкого гібриду ДН Світязь в порівнянні з нестійким була на рівні 550 грн/га. Тому дослідження польової стійкості сучасних різностиглих гібридів кукурудзи до бавовникової совки свідчить про реальну можливість захисту рослин від цього шкідника за допомогою використання стійких гібридів.

Посилання

1. Riaz S., Johnson J. B., Ahmad M., Fitt G. P., Naiker M. A review on biological interactions and management of the cotton bollworm, *Helicoverpa armigera* (Lepidoptera: Noctuidae). *Journal of Applied Entomology*. 2021. 145 (6). P. 467–498.
2. Haile F., Nowatzki T., Storer N. Overview of pest status, potential risk, and management considerations of *Helicoverpa armigera* (Lepidoptera: Noctuidae) for US soybean production. *Journal of Integrated Pest Management*. 2021. 12(1):3. P 1–10. <https://doi.org/10.1093/jipm/pmaa030>
3. Lu Y., Wyckhuys K. A., Yang L., Liu B., Zeng J., Jiang Y., Wu K. Bt cotton area contraction drives regional pest resurgence, crop loss, and pesticide use. *Plant biotechnology journal*. 2022. 20(2), P. 390–398. <https://doi.org/10.1111/pbi.13721>
4. Center for Agriculture and Bioscience International (CABI) 2019. Invasive species compendium, *Helicoverpa armigera* (cotton bollworm). <https://www.cabi.org/isc/datasheet/26757>
5. Kriticos DJ, Ota N, Hutchison WD, Beddow J, Walsh T, et al. (2015) Correction: The Potential Distribution of Invading *Helicoverpa armigera* in North America: Is It Just a Matter of Time?. *PLOS ONE*. 2015. 10(7): e0133224. <https://doi.org/10.1371>

УДК 632:633.85

Г. В. Малина¹², канд. с.-г. наук, докторант
Сингента

ОСНОВНІ ХВОРОБИ РІПАКУ ОЗИМОГО В ОСІННІЙ ПЕРІОД ТА ЇХ ПОШИРЕННЯ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ У 2022 р.

Протягом останніх років Україна є лідером з вирощування олійних культур, про те за прогнозами АПК-інформ, виробництво цих культур у 2022 році в нашій країні може скоротитися на 25% щодо показників попередніх років, що в першу чергу пов'язано з бойовими діями на сході та півдні України.

Серед олійних культур ріпак озимий – дуже високоінтенсивна

¹² Науковий консультант – доктор. с.-г. наук, професор В. П. Туренко,

культура, яка за максимальних вкладень демонструє найбільшу віддачу. Для українських сільгоспвиробників ріпак озимий — чи не найрентабельніша культура, тому її вирощування досить актуальне, а добрі ґрунти й сприятливі кліматичні умови дозволяють отримувати високі врожаї. Саме тому протягом останніх років посівні площі ріпаку озимого в Україні стало перевищують 1 млн га.

В поточному 2022 р., збирання ріпаку озимого проведено на площі 1,1 млн. га, при середній врожайності 28,8 ц/га.

Проте можна перерахувати низку чинників, які можуть стати причиною зниження врожайності: погана структура ґрунту, його ущільнення; недостатня забезпеченість поживними речовинами; пошкодження хворобами та шкідниками; висока забур'яненість тощо. Серед перелічених чинників лише ураження посівів ріпаку озимого хворобами щороку в середньому призводить до втрат 10–15 %.

В осінній період 2022 р. на посівах ріпаку озимого в умовах Лісостепу України найбільшого поширення мали альтернаріоз, фомоз та несправжня борошниста роса. Поширенню та розвитку цих хвороб насамперед сприяли погодні умови, а саме періодичні опади, висока вологість повітря, помірна температура. При проведенні моніторингу посівів у фазу ВВСН 18 виявлено, що поширення альтернаріозу в середньому становило 21,6 %, фомозу – 7,9, а несправжньої борошнистої роси – 11,4 %. При цьому відмічено, що розвиток хвороб був вищий на загущених посівах.

При проведенні моніторингу поширення хвороб в залежності від густоти посіву встановлено, що при середній густоті 500 тис. росл./га поширення альтернаріозу становило 19,6 %, фомозу – 6,5, а несправжньої борошнистої роси – 8,3 %. При густоті посіву в середньому 600 тис. росл./га поширення альтернаріозу становило 22,2 %, фомозу – 6,9, а пероноспорозу – 10,6 %. Найбільше поширення зазначених хвороб виявлено при густоті посіву 700 тис. росл./га – альтернаріозу 23,0 %, фомозу – 10,2, пероноспорозу – 15,4 % відповідно.

Шкідливість цих хвороб в осінній період проявляється у втраті асиміляційного апарату. Уражені рослини недорозвинуті, відстають у рості та не накопичують достатньої вегетативної маси для входження в зиму, що суттєво підвищує ризик їхнього вимерзання в зимовий період.